

Zeměpis

přehled učiva

pro základní školy a víceletá gymnázia

Nakladatelství Fraus 2005

O čem je zeměpis

O rozdělení světa

O oceánech

O světadílech

O ROZDĚLENÍ SVĚTA

Hranice

Přírodní hranice	např. vodní toky, horská pásma	
Umělé hranice	např. podle rovnoběžek a poledníků	např. Kanada, USA

Typy států podle různých hledisek

Forma státu	unie (federace)	Stát tvoří více samosprávných celků (např. USA, Australský svaz, Brazílie).
	unitární stát	Stát tvoří jeden celek s jedinou vládou (např. Kuvajt, Japonsko, Egypt).
Státní zřízení	monarchie	konstituční (např. Kanada) absolutistická (např. Brunej)
	republika	parlamentní, pluralitní (např. Indie) prezidentská (např. USA)
Politický systém	demokracie	např. USA
	diktatura	Moc ve státě je v rukou jediné osoby (diktátora) nebo politické strany (např. Kuba).
Hospodářství	tržní	O vývoji rozhoduje poptávka na trhu (např. Jižní Korea).
	centrálně plánované	O vývoji rozhoduje stát (např. Severní Korea).

Afrika

Afrika

Nejteplejší světadíl. Problémy: chudoba, nedostatek pitné vody, AIDS a další nemoci, koloniální minulost, občanské války, hladomory.

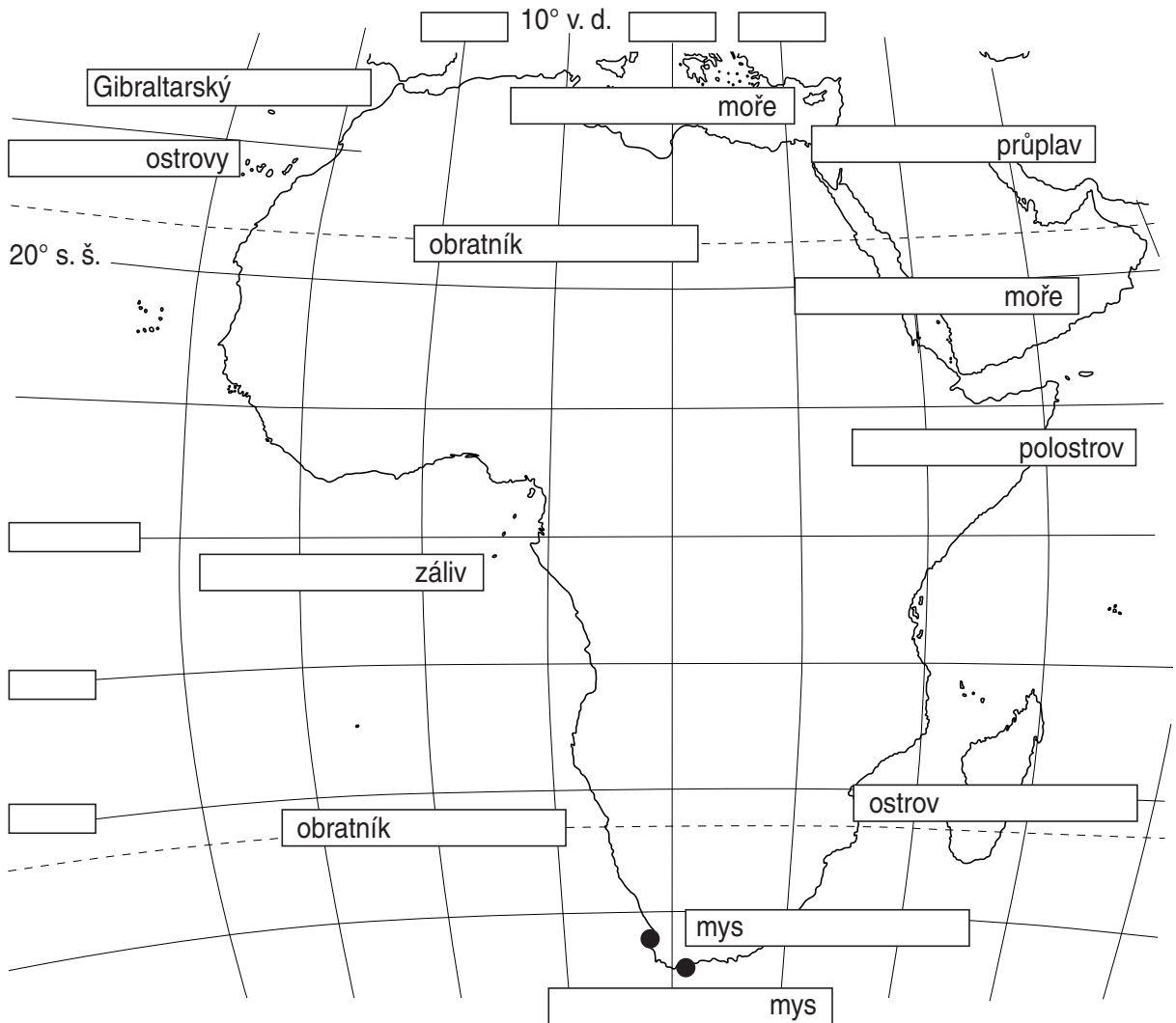
Region	Severní Afrika	Sahel	Země Guinejského zálivu	Východní Afrika	Jižní Afrika
Podnebí	subtropické, tropické suché	tropické suché, tropické střídavé	tropické vlhké	tropické střídavé	tropické suché subtropické
Vodstvo	Nil	Čadské jezero	Kongo, Niger	Viktoriino jezero, Tanganika	Zambezi, Orange
Vegetační pás	subtropické křoviny	pouště a polopouště	savany a tropické deštné lesy	savany	pouště, subtropické lesy
Rostliny a živočišné	olivovník, citrusy; velbloud	fenek	mangrové, eben, liány; opice, plazi	baobab; slon, lev, zebra	akácie; žirafa, nosorožec
Suroviny	ropa a zemní plyn		ropa, zlato, dřevo	měď	zlato, diamanty, uhlí, měď
Pěstované plodiny	ovoce, olivy, pšenice	datle	kakaovník, kávovník, banánovník	kávovník, čajovník, koření	citrusy, kukuřice
Obyvatelstvo	Arabové a Berberři	černoši	černoši	černoši	černoši a běloši
Velká města	Káhira, Tripolis	Chartúm	Kinshasa, Akkra, Dakar	Nairobi, Dar es Salaam	Johannesburg, Pretoria
Vyspělé státy	Egypt				Republika Jižní Afrika
Chudé státy	Maroko	Mali, Čad	Libérie, Kongo	Somálsko, Etiopie	Botswana

AFRIKA

Kolem břehů Afriky

1 Doplň do mapy chybějící údaje.

2 Barvami doplň do mapy významná pohoří a pouště, označ je názvy. Porovnej svou práci s atlasem.

3 Zjisti jména alespoň tří objevitelů, kteří při svých cestách z Evropy do Asie museli obepnout Afriku. Ze kterých zemí pocházeli? Kudy vedla jejich cesta?

.....

.....

.....

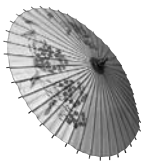
Jak se žije v Austrálii

- 1 Původní obyvatelé – Australci neboli Aboriginové – patří k černé (negroidní) rase. Porovnej pozorně Australce s africkým černochem. Které rozdíly jsou patrné? Mohou mít tyto rozdíly nějaké vysvětlitelné příčiny?

- 2 Australské farmy, zejména ve vnitrozemí, jsou velmi daleko od měst a dopravní spojení je většinou letecké. Dokážeš si představit život rodiny na farmě, odkud je k nejbližšímu sousedovi 20 km a do města 150 km? Proč asi většina Australanů žije ve městech?

- 3 Pokus se zjistit, zda je možné najít v našich obchodech některé australské výrobky. (Pozor! Slovo Austria neznamená Austrálii, ale Rakousko!) Pokud některé najdeš, zamysli se, proč se k nám dováží právě toto zboží.
- 4 V Austrálii je velmi oblíbený sport, při kterém zápasí na travnatém hřišti dvě družstva o 11 hráčích. Cílem je srazit malým koženým míčkem jednu ze dvou branek. Hraje se zvláštními pálkami. Jak se tento sport jmenuje?
- 5 Nakresli bumerang a popiš jeho účel a funkci.

- 6 Petrovi je 18 let a chystá se na sezónní sklizeň jablek do Austrálie.
 - a) V kterém měsíci asi pojedete? V únoru, nebo v září?
 - b) Vyhledej na internetu nejrychlejší spoj do Sydney. Je možné letět z Prahy?
 - c) Zjisti, zda bude potřebovat do Austrálie vstupní vízum.
 - d) Hned po přeletu do Sydney v 10 hodin tamního času volal svému kamarádovi. Udělal mu radost?
 - e) Jako odměnu za pomoc nabídl svému kamarádovi, že mu přiveze papouška nebo koalu. Co mu poradíš?
 - f) Cílem Petrovy cesty je vydělat si peníze na skvělé horské kolo za 80 tisíc korun. Kolik peněz v australské měně si musí přivést, aby mu ve směnárně tuto částku vyplatili?
 - g) Zpáteční cestu chce Petr zvládnout lodí, aby ušetřil za letenku. Kudy vede nejkratší lodní spojení a kolik kilometrů přibližně měří? Jak dlouho může trvat tato cesta podle tvého odhadu?

ASIE

Nejlidnatější světadíly – způsob života

- 1** K jednotlivým obrázkům přiřaď správné písmeno:
- a) Mongolští pastevci žijí kočovným způsobem života a bydlí proto ve velkých stanech – jurtách.
 - b) Mrakodrapy v japonském Kóbe musí odolat mírnějším zemětřesením.
 - c) V ulicích indických měst se potulují posvátné krávy.
 - d) Na trhu v syrském Damašku koupíte téměř cokoliv.
 - e) Most přes průliv Bospor spojuje dvě části Istanbulu – evropskou a asijskou.
 - f) Palác dalajlámy v Lhase, duchovním středisku Tibetu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 2** Prohlédni si vlajky asijských států (např. v atlasu). Na kterých z nich najdeš znak půlměsíce? Co tento symbol znamená? Co znamená pěticípá hvězda na některých vlajkách?

.....
.....
.....
.....

- 3** Vysvětli příčiny současného snížení porodnosti v Číně.

.....
.....
.....